

Φιλελευθερισμός, Νεοφιλελευθερισμός & Οικολογία

Αντώνης Μπρούμας

Η νεοφιλελεύθερη ιδεολογία είναι η ιδεολογία της άρσης κάθε εμποδίου στην ασυδοσία του κεφαλαίου και της μετατροπής κάθε κοινωνικής σχέσης σε σχέση ανταλλαγής στα πρότυπα της εμπορευματικής αγοράς.

Οι απαρχές της εκκινούν στον Β' Παγκόσμιο με την Αυστριακή Οικονομική Σχολή και την Mont Pelerin Society ως απάντηση στον μαρξισμό. Η νεοφιλελεύθερη ιδεολογία γίνεται mainstream τη δεκαετία του '70 με την οικονομική αποτυχία του Σοσιαλδημοκρατικού μοντέλου στη Δύση με όχημα τις οικονομικές σχολές του Σικάγο και της Βιρτζίνια. Με τις rational και public choice theories των Becker και Buchanan, που περιγράφουν το εφικτό και επιχειρηματολογούν για το ηθικά αναγκαίο της επέκτασης της εμπορευματικής αγοράς σε κάθε πτυχή της ζωής, η νεοφιλελεύθερη ιδεολογία καταφέρνει να υπερκεράσει όχι μόνο τον μαρξισμό και τον κεϋνσιανισμό αλλά και τα νέα ρεύματα σκέψης της κριτικής θεωρίας και της αυτονομίας, που ξεπήδησαν μετά τον Μάη του '68. Η απόλυτη ηγεμονία της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας τις δεκαετίες του '80 και του '90 αλλάζει και επαναδομεί τον κόσμο με βάση τις καταστατικές της αρχές, θέτοντας εκτός (πολιτικού, νομικού, εφικτού) πλαισίου κάθε εναλλακτική κοσμοθεώρηση.

Σήμερα, η νεοφιλελεύθερη ιδεολογία συνεχίζει να είναι κυρίαρχη, παρ' όλο που έχουν αποδομηθεί σχεδόν όλες οι καταστατικές της αρχές και υποθέσεις σε θεωρητικό επίπεδο. Αυτό οφείλεται στο ότι η νεοφιλελεύθερη ιδεολογία αντικατοπτρίζει τον σύγχρονο καπιταλισμό, ένα συνολικό σύστημα ρύθμισης της ζωής, που δεν μπορεί πια να αλλάξει μορφή πέρα

από την νεοφιλελεύθερη.

Για λόγους που έχουν να κάνουν με τις εγγενείς του τάσεις ο καπιταλισμός σήμερα και για πάντα από εδώ και πέρα μπορεί να είναι μόνο νεοφιλελεύθερος. Δεν υπάρχει επιστροφή.

Η οικολογική κρίση είναι η μεγαλύτερη συλλογική πρόκληση, που αντιμετώπισε ποτέ η ανθρωπότητα. Οδηγεί αναπόφευκτα στην **οικονομική απομεγέθυνση**, γιατί τραβά το χαλί της φύσης κάτω από τα πόδια της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Απαιτεί λοιπόν τέτοια εκ βάθρων αλλαγή των κοινωνικών σχέσεων στην κατεύθυνση της οικονομικής απομεγέθυνσης, ώστε να ισοδυναμεί με μετα-καπιταλιστική κοινωνική επανάσταση. Συρρικνώνοντας δραματικά τα χρονικά περιθώρια που έχουμε, απαιτεί επιπλέον απόλυτη συνεργασία στο ανώτατο επίπεδο σε όλα τα κέντρα λήψης των αποφάσεων μεταξύ των κυβερνήσεων, των κρατών, των επιχειρήσεων και των οργανισμών της κοινωνίας των πολιτών, ώστε οι αναγκαίες αλλαγές να επέλθουν.

Η νεοφιλελεύθερη ιδεολογία ήταν πάντα αλλά τώρα πια είναι περισσότερο από ποτέ προφανές ότι είναι εχθρική προς την ανθρωπότητα, γιατί είναι εντυπωμένο στις καταστατικές της αρχές να:

- θέτει εκτός πλαισίου οποιονδήποτε λογικό σχεδιασμό συντεταγμένης οικονομικής απομεγέθυνσης, παραμένοντας μία πρωτόγονη ιδεολογία οικονομικής επέκτασης τύπου φαρ ουέστ σε ένα πια εντελώς πεπερασμένο κόσμο, που πνέει τα λοίσθια υπό το βάρος της υπερεκμετάλλευσης πόρων.
- Βλέπει την κατάρρευση ειδικά κάθε οικοσυστήματος και την οικολογική κρίση συνολικά ως ευκαιρία για επέκταση της εμπορευματικής αγοράς και για την συσσώρευση του κεφαλαίου.
- θέτει δια της ιδεολογίας την κυρίαρχη λογική στην οικονομία, την πολιτική και την κοινωνία με την ισχύ των κρατών, των στρατών και των ιδεολογικών μηχανισμών τους και θέτει εκτός της κυρίαρχης αυτής λογικής δια ροπάλου οποιαδήποτε απόχρωση διαφορετικής διαχείρισης των πραγμάτων. Ο αποκλεισμός κάθε διαφορετικού input σκέψης έχει έτσι αναπτύξει ένα πρωτοφανές

fact-resistant πλαίσιο, που συνεχίζει να προωθεί με ακόμη μεγαλύτερη ταχύτητα την καταστροφή του πλανήτη, την ώρα που βρισκόμαστε στο χείλος του γκρεμού.

– Επενδύοντας στον ανταγωνισμό έναντι της συνεργασίας ως δήθεν αρχέτυπο της ανθρώπινης φύσης και της διαπροσωπικής κατάστασης πραγμάτων, λειτουργεί απορρυθμιστικά στην αδήριτη ανάγκη μάξιμουμ συνεργασίας μεταξύ των κυρίαρχων κοινωνικών δομών και θεσμών για το ξεπέρασμα της οικολογικής κρίσης.

– Θα διαχειριστεί την αναπόφευκτη οικονομική απομεγέθυνση, τους λόγω αυτού λιμούς και προσφυγικά ρεύματα δια του γενικευμένου στρατιωτικού πολέμου και όχι με έναν συντεταγμένο και δημοκρατικό τρόπο, όπως απαιτείται για να μην γυρίσουμε στις σκοτεινές εποχές της ανθρωπότητας του 20ου αιώνα.

Ο φιλελευθερισμός δεν ταυτίζεται με τον νεοφιλελευθερισμό. Για την ακρίβεια ένας φιλελεύθερος μπορεί να αντιτίθεται στον νεοφιλελευθερισμό. Ο φιλελευθερισμός αποτέλεσε ένα ιστορικό βήμα της ανθρωπότητας ενάντια στην κυριαρχία του ανθρώπου από άνθρωπο, το οποίο πρέπει επί μέρους να κρατήσουμε. Σήμερα όμως ο φιλελευθερισμός του 18ου αιώνα αποτελεί ετεροχρονισμένη σκέψη. Δεν αναγνωρίζει τις σύγχρονες σχέσεις καπιταλιστικής κυριαρχίας ως κάτι αρνητικό. Και δεν έχει τα αντισώματα να αντιπαρατεθεί στον νεοφιλελευθερισμό. Οι οικολογικές παραφυάδες του φιλελευθερισμού παράγουν στην καλύτερη ηθικούς κώδικες προσωπικής κατανάλωσης σε έναν καταρρέοντα κόσμο και στη χειρότερη χρηματιστήρια ρύπων, δασών, εθνικών δρυμών και ζώων υπό εξαφάνιση.

Βρισκόμαστε λοιπόν σε κεφαλοκλείδωμα πνιγμού από τον νεοφιλελεύθερο καπιταλισμό, με τον νεοφιλελευθερισμό να καθαγιάζει τη στρατιωτική σε βάρος μας βία και τον φιλελευθερισμό συνυπεύθυνο. Το ξεπέρασμα και η υπέρβασή του φιλελευθερισμού είναι λοιπόν αναγκαία για να ξεφύγουμε από το deadlock και να απελευθερωθούν δυνάμεις.

Γιατί κανείς και καμία δομή δεν περισσεύει πια στον αγώνα των επόμενων δεκαετιών. Έναν αγώνα όχι πια απλώς και μόνο για ελευθερία, ισότητα και δημοκρατία αλλά για τη συλλογική και

ατομική μας επιβίωση, ημών και των λοιπών ειδών ζωής του πλανήτη.

Αλληλεγγύη στον Julian Assange από την Ελλάδα – Να Υψώσουμε Τείχος Ενάντια στην Έκδοσή του στις ΗΠΑ

Αντώνης Μπούμας

Από την προηγούμενη Πέμπτη και μετά από επτά έτη περιορισμού εντός της πρεσβείας του Ισημερινού το κράτος των ΗΠΑ κατάφερε να θέσει υπό τον έλεγχό του τον Julian Assange, ιδρυτή του ιστοτόπου Wikileaks και πρωτοπόρο του whistleblowing στην ψηφιακή εποχή. Για τη σύλληψη του Assange συνεργάστηκαν αγαστά οι κρατικοί μηχανισμοί των ΗΠΑ, του Ισημερινού και του Ηνωμένου Βασιλείου.

Είχε προηγηθεί η δεξιά πολιτική στροφή στον Ισημερινό με παγίωση νεοφιλελεύθερων και οικοκτόνων πολιτικών, αποχώρηση από την αριστερή περιφερειακή συμμαχία των κρατών της Λατινικής Αμερικής ALBA, στην οποία συμμετέχουν η Κούβα, η Βενεζουέλα και η Βολιβία, ενώ μετά την παράδοση Assange έλαβε δάνειο από το ΔΝΤ. Θα επακολουθήσει προσπάθεια έκδοσής του στις ΗΠΑ, όπου αντιμετωπίζει βαριές κατηγορίες συνομωσίας κατά του κράτους των ΗΠΑ με ανοιχτό το ενδεχόμενο επιβολής ακόμη και της θανατικής ποινής.

Απέναντι στη συνομωσία των κρατών η παγκόσμια δημοκρατική κοινωνία υψώνει ήδη τείχος προστασίας γύρω από τον Assange και

είναι αυτή που τελικά θα καθορίσει την τύχη του.

Ο Julian Assange ήταν κεντρικός ομιλητής στο 5ο Φεστιβάλ του Περιοδικού Βαβυλωνία (2016) με θέμα «**Wikileaks, TTIP & Ψηφιακά Δικαιώματα/ IoT**». Σε τηλεδιάσκεψη από το δωμάτιό του στην πρεσβεία του Ισημερινού μας χάρισε μία ομιλία-ποταμό μίας ολόκληρης ώρας για όλα τα φλέγοντα θέματα για τα οποία παλεύει το Wikileaks, ενώ μπόρεσε να απαντήσει και στις ερωτήσεις του κοινού παρ' όλο που δεν ήταν φύσει παρών.

Τόσο η επιλογή του Assange να μιλήσει στο αντιεξουσιαστικό φεστιβάλ B-Fest στην Ελλάδα όσο και η δική μας επιλογή να τον προσκαλέσουμε δεν είναι καθόλου τυχαίες. Το Wikileaks είναι μια παγκόσμια δομή ερευνητικής δημοσιογραφίας από τα κάτω με τους πολίτες να παίζουν κεντρικό ρόλο. Πριν η σιδηρά καταστολή του κράτους των ΗΠΑ φυλακίσει την Chelsea Manning και εκτοπίσει τον Edward Snowden, το Wikileaks είχε συνεργασία με τους περισσότερους ισχυρούς ομίλους MME του πλανήτη και, μέσω αυτών, διοχέτευε τις πρακτικές κρατικής τρομοκρατίας των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν και αλλού. Ο ίδιος ο Assange ανήκει στην **κουλτούρα των χάκερς**, που δόμησαν τα ελευθεριακά χαρακτηριστικά του διαδικτύου που όλοι αγαπάμε, ταυτόχρονα όμως είναι και παγκόσμια μορφή της ερευνητικής δημοσιογραφίας.

Η πορεία του Wikileaks φανερώνει μία διάχυτη σύγκρουση ανάμεσα στα κράτη και την παγκόσμια δημοκρατική κοινωνία.

Από τη μία, τα κράτη επιχειρούν να διατηρούν έξω και πέρα από τον δημοκρατικό έλεγχο τη δράση των στρατών και των μυστικών υπηρεσιών εντός και εκτός των συνόρων τους. Από την άλλη, οι κοινωνίες απαιτούν την πλήρη λογοδοσία των μηχανισμών αυτών. Η δράση του Wikileaks όχι μόνο ανέδειξε αυτή τη σύγκρουση αλλά έγειρε για ένα ικανό διάστημα την πλάστιγγα της πάλης υπέρ μας.

Η καταστολή, που επακολούθησε, ανέδειξε την πραγματική φύση των κρατών. Απογυμνωμένα από τις κοινωνικές κατακτήσεις, τα κράτη δεν είναι τίποτε άλλο από αχαλίνωτες δικτατορίες πάνω

στις κοινωνίες για τη διαιώνιση της κυρίαρχης εξουσίας του κεφαλαίου. Όταν η δημοκρατία απαιτεί τον κοινωνικό έλεγχο του στενού πυρήνα τους, η βαθύτερη αυτή ουσία αναδύεται απροκάλυπτη μέσα από την απόλυτη σύμπνοια και συνεργασία τους.

Το Wikileaks άνοιξε την πόρτα σε μια εποχή χωρίς επιστροφή, όπου ουδέν για την εξουσία του κράτους και του κεφαλαίου δεν είναι κρυπτόν υπό του διαδικτύου. Στην καταστολή πάνω στους διεθνείς whistleblowers και στον Assange παρακολουθούμε τους σπασμωδικούς ρόγχους θανάτου του κόσμου τους, που χάνεται. Είναι όμως θέμα αλληλεγγύης να υπερασπίσουμε τους δικούς μας ανθρώπους απέναντι στις μηχανές τους.

Περαιτέρω, οι Assange, Manning, Snowden μας δίνουν ένα παράδειγμα με την προσωπική στάση τους. Όπως έγραψε κάποτε ο Howard Zinn, «ιστορικά, τα πιο τρομακτικά εγκλήματα – πόλεμοι, γενοκτονίες και σκλαβιά – ήταν αποτέλεσμα, όχι ανυπακοής, αλλά υπακοής στους νόμους [...] η διαμαρτυρία πέρα από τον νόμο δεν συνιστά παρέκκλιση από την δημοκρατία, αλλά είναι απολύτως αναγκαία για την πραγμάτωσή της».

Απώτερος στόχος μας πρέπει να είναι να πολλαπλασιάσουμε τους Assange, Manning, Snowden και να καταστήσουμε πραγματική απειλή.

Ομιλία Assange στο 5^ο BFEST:

<https://vimeo.com/168491528>

Η νέα Οδηγία για την

Πνευματική Ιδιοκτησία & τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Αντώνης Μπρούμας

Στις 13 Φεβρουαρίου 2019 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η αρμόδια νομοπαρασκευαστική επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατέληξαν μετά από διαπραγματεύσεις στο τελικό κείμενο σχεδίου *Οδηγίας για την Πνευματική Ιδιοκτησία στην ενιαία ψηφιακή αγορά*, όπως τιτλοφορείται. Στις 26 και 28 Μαρτίου 2019 η Οδηγία επικυρώθηκε από την ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οπότε καθίσταται δεσμευτική η ενσωμάτωσή της με νόμο στο εθνικό δίκαιο των 28 κρατών-μελών.

Από την σκοπιά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η πλέον ψηφισμένη Οδηγία θεσμοθετεί ένα νέο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας των εκδοτών για τον αποκλειστικό έλεγχο πάνω στις ψηφιακές εκδόσεις τους. Η ιδιαιτέρως ευρεία οριοθέτηση του εν λόγω δικαιώματος απαγορεύει χωρίς άδεια και, επομένως, καθιστά εμπορεύσιμη τη δημιουργία υπερσυνδέσμων προς ψηφιακά ενημερωτικά κείμενα, ακόμη και όταν απλώς αναπαράγονται αποσπάσματα, οι τίτλοι ή και λέξεις αυτών. Με τον τρόπο αυτό ο Ευρωπαίος νομοθέτης φιλοδοξεί να δημιουργήσει μία ισχυρή χρηματοροή από τους -κυρίως Αμερικανικούς- κολοσσούς του διαδικτύου προς τις ασθμαίνουσες επιχειρήσεις ψηφιακών ΜΜΕ Ευρωπαϊκών συμφερόντων, περιορίζοντας σημαντικά τις ελευθερίες όλων μας.

Περαιτέρω, η Οδηγία αίρει τον ασφαλή λιμένα της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ για τους μεσάζοντες του διαδικτύου αναφορικά με αναρτούμενο από τους χρήστες περιεχόμενο και επιβάλλει στις επιγραμμικές πλατφόρμες να λαμβάνουν κατάλληλα και αναλογικά μέτρα για την αποτροπή δημοσίευσης περιεχομένου, που παραβιάζει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ρύθμιση αυτή σύμφωνα με την εκπεφρασμένη βούληση του Ευρωπαίου νομοθέτη

στοχεύει στην πρόκληση συμφωνιών μεταξύ των πιο δημοφιλών ιστοτόπων με περιεχόμενο χρηστών (πχ. facebook, youtube) και των Ευρωπαϊκών οργανισμών συλλογικής διαχείρισης για την παραχώρηση γενικών αδειών έναντι διόλου ευκαταφρόνητων τελών χρήσης. Είναι όμως δεδομένο ότι η ρύθμιση αυτή θα επιφέρει ένα **άνευ προηγουμένου κύμα καταστολής της ελεύθερης έκφρασης των χρηστών του διαδικτύου**, «σκουπίζοντας» τον κυβερνοχώρο από τεράστιους όγκους user generated content και επιταχύνοντας τις τάσεις εμπορευματοποίησης για την μετατροπή του σε ένα μονοαπευθυντήριο μέσο παραγωγών / καταναλωτών στα πρότυπα της τηλεόρασης.

Η Οδηγία εντάσσεται σε μία σειρά άλλων δέκα (10) Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τις οποίες εναρμονίζονται τα εθνικά δίκαια πνευματικής ιδιοκτησίας των κρατών-μελών. Η εναρμόνιση γίνεται προς την κατεύθυνση της σύγκλισης της ιδιοκτησίας πνευματικών έργων με την ιδιοκτησία απτών πραγμάτων, της διεύρυνσης του εύρους και του χρόνου προστασίας των ιδιωτικών δικαιωμάτων πάνω σε πνευματικά έργα καθώς και της συρρίκνωσης των άυλων αγαθών, που αποτελούν κοινό κτήμα της ανθρωπότητας. Στο Ευρωπαϊκό ηπειρωτικό δίκαιο μια τέτοια επέκταση των ιδιωτικών περιφράξεων πάνω στην πληροφορία, στη γνώση και στην κουλτούρα με την επιβολή του κράτους αιτιολογείται στη βάση της ηθικής σχέσης του δημιουργού με το έργο του. Εντούτοις, η εμπειρία δείχνει πως σε κοινωνίες υπαγόμενες στην εμπορευματική αγορά η απονομή δικαιωμάτων ιδιοκτησίας σε άυλα αγαθά, ακόμη και αν γίνεται αρχικά στους δημιουργούς, καταλήγει σε μεταβίβαση των δικαιωμάτων αυτών en masse σε επιχειρήσεις και, τελικά, στην εμπορευματοποίηση -εν δυνάμει- κάθε πτυχής της κοινωνικής διάνοιας.

Είναι ευρέως διαδεδομένος ο μύθος, ότι η αγορά συνεπάγεται περισσότερη, ενώ το κράτος λιγότερη, ελευθερία. Στην πράξη η εμπορευματική αγορά λειτουργεί με βάση την περίφραξη προηγουμένως κοινοχρήστων πραγμάτων με την εγγύηση της καταστολής του κράτους. Πράγματα που εμπορευματοποιούνται από την αγορά, παύουν να είναι ελευθέρως διαθέσιμα σε όλους

μας και υπόκεινται στον αποκλειστικό έλεγχο του ιδιοκτήτη τους.

Δεν υπάρχει καλύτερο παράδειγμα για την ως άνω περιγραφόμενη λειτουργία της αγοράς από την ιστορική πορεία του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Η τελευταία επικείμενη διεύρυνση των περιφράξεων πάνω στα προϊόντα της κοινωνικής διανοίας, που επιχειρείται από τους θεσμούς της ΕΕ, δεν είναι δημοφιλής ούτε καν στις ΗΠΑ, την κοιτίδα του αχαλίνωτου της «ελεύθερης» αγοράς. Και αυτό γιατί γίνεται πλέον ευρέως αντιληπτό και από τον Αμερικανικό νομοθέτη ότι η σύγχρονη παραγωγή αξίας στα ψηφιακά δίκτυα πολλαπλασιάζεται με το μοίρασμα και την συνεργασία και όχι με την περίφραξη και τον αποκλεισμό.

Η επιμονή της ΕΕ στην προσέγγιση της διαρκούς διεύρυνσης των περιφράξεων στην πληροφορία, στη γνώση και στον πολιτισμό θα φάνταζε ως απολίθωμα του αναλογικού παρελθόντος, αν δεν ήταν τόσο επικίνδυνη για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες μας. Απαιτείται άμεσα αλλαγή παραδείγματος από τον Ευρωπαϊκό νομοθέτη μέσα από την αντίστροφη σταδιακή διεύρυνση των εξαιρέσεων και περιορισμών της πνευματικής ιδιοκτησίας (exceptions and limitations) μέχρι την συγκρότηση ενός αυτοτελούς δικαίου των πνευματικών κοινών, που να μετουσιώνει επαρκώς τις δυνατότητες για την άσκηση από τους χρήστες του ανθρώπινου δικαιώματος στην επιστήμη και στον πολιτισμό στην ψηφιακή εποχή.

Οι Φασιστικές Τάσεις του Σύγχρονου Φιλελευθερισμού

Αντώνης Μπούμας

Ο οικονομικός φιλελευθερισμός και ο πολιτικός αυταρχισμός / φασισμός δεν είναι μόνο συμβατά αλλά και αλληλοτροφοδοτούμενα καθεστώτα.

Αντιθέτως, ο οικονομικός φιλελευθερισμός είναι ασύμβατος με τη δημοκρατία, σε οποιαδήποτε μορφή της.

Ο οικονομικός φιλελευθερισμός προϋποθέτει και επιβάλλει την ιεραρχική διάρθρωση της παραγωγής και της διανομής. Αν η σύγχρονη επιχείρηση παρομοιαζόταν με κάποιο πολιτικό καθεστώς, θα έμοιαζε με τη Βόρειο Κορέα. Το ότι οφείλουμε να απεκδυόμαστε τη δημοκρατία κάθε φορά που διαβαίνουμε το κατώφλι του εργοδότη μας αποτελεί κάτι αυτονόητο μόνο για τις κοινωνίες που ζούμε. Στη σύγχρονη παραγωγή οι εταιρικές ιεραρχίες αμφισβητούνται με δριμύ τρόπο. Βασικά, οι σύγχρονες επιχειρήσεις βασίζουν την επιτυχία τους στην αυτενέργεια των εργαζομένων με το διευθυντικό δικαίωμα και την ιεραρχική δομή των εντολών να συνιστούν πια απλώς το κέλυφος του παλιού.

Επιπλέον, ο οικονομικός φιλελευθερισμός απομονώνει και στεγανοποιεί αυτό που χαρακτηρίζει **“οικονομία”** από τη σφαίρα της πολιτικής με τρόπο που και πάλι αποτελεί κάτι αυτονόητο μόνο για τις κοινωνίες που ζούμε.

Τα παραπάνω αρκούν, για να χαρακτηρίσουμε τον οικονομικό φιλελευθερισμό ασύμβατο με την δημοκρατία. Δεν αρκούν όμως για να θεμελιώσουμε ότι ο οικονομικός φιλελευθερισμός τείνει προς τον πολιτικό αυταρχισμό / φασισμό. Κατ' αρχάς, υπάρχουν εποχές που ιστορικά ο πολιτικός αυταρχισμός / φασισμός υιοθετήθηκε από τους έχοντες των φιλελεύθερων οικονομιών ως μέσο ενάντια σε απειλές των προνομίων τους, που δεν μπορούσαν να απορροφηθούν με ειρηνικά μέσα.

Δεν βρισκόμαστε σε τέτοιες εποχές.

Η πιο ισχυρή απειλή για τον οικονομικό φιλελευθερισμό είναι η απορρόφηση του κοινωνικού από τις εμπορευματικές αγορές σε βαθμό τέτοιο, ώστε η οικολογική κρίση να μην βιώνεται ως τέτοια. Δυστυχώς, οι φιλελεύθερες οικονομίες δεν μπορούν να

διαχειριστούν την κρίση, γιατί οι αγορές δεν προσμετρούν τα οικολογικά κόστη. Ελλείπει πολιτικής, που έχει απορροφηθεί από τον οικονομικό φιλελευθερισμό, χάνουμε το ανοσοποιητικό σύστημα, για να επιλύσουμε την οικολογική κρίση. Η κρίση αυτή είναι πραγματική αλλά ελλείπει ανατροπής θα καταστρέψει εμάς μαζί με τις αγορές.

Ο οικονομικός φιλελευθερισμός τείνει προς τον πολιτικό αυταρχισμό / φασισμό εξαιτίας των κοινωνιών που δομεί.

Η αντικατάσταση κάθε ανθρώπινης κοινότητας από την κοινότητα της αγοράς και η χρήση των ανθρώπων ως απλών μέσων προς το κέρδος αποτελούν ιδανικό έδαφος για την εργαλειοποίηση των ανθρώπων για ανώτερες ιδέες, όπως το έθνος. Αν οι άνθρωποι τυγχάνουν μεταχείρισης ως δοχεία εργασίας, τότε μπορεί δοθέντων των συνθηκών να γίνουν κρέας για κανόνια.

Ωστόσο, η **δόμηση κοινοτήτων** είναι μία αδήριτη ανάγκη. Σε κοινωνίες, που πέρα από την αγορά όλες οι υπόλοιπες κοινότητες καταρρέουν, η επιστροφή στη φαντασιακή θέσμιση του έθνους είναι ένα ελκυστικό καταφύγιο για τον σημερινό άνθρωπο. Σήμερα στην εξίσωση μπαίνει μία τρίτη συνιστώσα (πέρα από την εργαλειοποίηση και την κατάρρευση των κοινοτήτων). Η ιστορική και ιστορικά δίκαιη ήττα των αριστερών καθεστώτων αλλά και οι πολλαπλές ήττες άλλων οδών χειραφέτησης έχουν αφήσει τις κοινωνίες δίχως ελπίδα μέσα από τη συλλογική κινητοποίηση για έναν καλύτερο κόσμο. Η έλλειψη ελπίδας δεν αναιρεί την αλλαγή. Ωστόσο, αλλαγή χωρίς ελπίδα είναι αλλαγή προς το χειρότερο.

Σε αυτά τα πλαίσια, παρακολουθούμε τις αγορές ευλόγως να ανταποκρίνονται θετικά με την εκλογή αυταρχικών, ακροδεξιών και φασιστικών ηγετών, όπως οι Τραμπ, Μόντι, Ερντογάν και Μπολσονάρο. Η **άρση κάθε εμποδίου στην οικονομική δραστηριότητα** είναι η πεμπουσία τέτοιων καθεστώτων.

Οι φιλελεύθεροι της εποχής μας βρίσκονται απέναντι σε ένα υπαρξιακό δίλημμα. Αν θέλουν να είναι πιστοί στις ιδέες τους, θα πρέπει να αποφασίσουν με ποιους θα πάνε και ποιους θα

αφήσουν. Το δίλημμα είναι υπαρξιακό γιατί αν θέλουν να αφήσουν τους φασίστες και να προχωρήσουν στο δημοκρατικό τόξο, θα πρέπει να αφήσουν πίσω τους και τον ακραιφνή φιλελευθερισμό. Σε μία εποχή αποσταθεροποίησης το γάτζωμα στην πηγή, που αποσταθεροποιεί και φασιστικοποιεί τις κοινωνίες, την ίδια ώρα που ο φιλελεύθερος ομνύει στα ανθρώπινα δικαιώματα, συνιστά εγγενή αντίφαση, η οποία λύνεται μόνο με ριζική αναθεώρηση της φιλελεύθερης ιδεολογίας.

Στο παρελθόν έχουν υπάρξει φιλελεύθεροι διαμετρήματος, όπως ο Τζων Στιούαρτ Μιλλ και Μπέρτραντ Ράσελ, που στο σχετικό ερώτημα πήραν το μέρος της ανθρωπότητας και είδαν με κριτική ματιά τις εγγενείς αδυναμίες των απόψεών τους. Ο σύγχρονος φιλελευθερισμός δεν έχει περιθώρια ριζικής αναθεώρησης, καθώς είναι **βαθιά διαποτισμένος από την ιδεολογική πίστη στην αποτελεσματικότητα των αγορών και στο τέλος της ιστορίας**. Ανήκει λοιπόν στο παρελθόν μαζί με τις υπόλοιπες ιδεολογίες του 20ου αιώνα. Αποτελεί όμως σίγουρα τομή στην ιστορία των ιδεών, που μπορούμε μόνο να υπερθεματίσουμε και όχι να παλινδρομήσουμε. Ας αφήσουμε τους φιλελεύθερους μαζί με τους φασίστες να το κάνουν αυτό.

Εμείς θα προχωρήσουμε μπροστά.

Σχόλιο για τη Δολοφονία Κατσιφά από την Αλβανική Αστυνομία

Αντώνης Μπρούμας

(α) Οι κρατικές δολοφονίες δεν δικαιολογούνται ακόμη κι αν τελούνται σε φασίστες. Η δολοφονία του Κατσιφά από την

Αλβανική αστυνομία εντάσσεται σε αυτό το πλαίσιο και γι' αυτόν τον λόγο πρέπει να διερευνηθεί και να αποδοθούν ευθύνες, αν υπάρχουν. Σε κάθε περίπτωση, οι ειδικές δυνάμεις της Αλβανικής αστυνομίας δολοφονούν διαχρονικά όποιους ενόπλιως επιτίθενται εναντίον τους ανεξάρτητα από εθνικότητα. Η συγκεκριμένη δολοφονία εντάχθηκε στη γνωστή ρουτίνα. Αν υπήρχε πολιτικό πλάνο, θα υπήρχε εντολή να αποφευχθεί για λόγους που και χαζοί μπορούν να αντιληφθούν.

(β) Η ελληνική μειονότητα στην Αλβανία υφίσταται καταπίεση. Αυτό δεν αναιρείται από το γεγονός ότι η ελληνική μειονότητα στην Αλβανία είναι αναγνωρισμένη ως τέτοια, υπάρχουν ελληνικά σχολεία και ορθόδοξες εκκλησίες και στις εθνικές εορτές, όπως και στην 28η Οκτωβρίου του περιστατικού, υπήρχαν παντού ελληνικές σημαίες αλλά και εκπρόσωποι του ελληνικού κράτους. Στο dna του Αλβανικού κράτους, όπως και κάθε κράτους, βρίσκεται η καταπίεση κάθε τάσης φυγόκεντρης προς την εθνική κυριαρχία. Η δε άνοδος των εθνικισμών στη Βαλκανική, μεταξύ αυτών και του Αλβανικού, αυξάνει και σε οριζόντιο επίπεδο τις διενέξεις μεταξύ των Ελληνικών και Αλβανικών πληθυσμών, που συμβιώνουν στην περιοχή. Φυσικά, η καταπίεση, που ασκείται, είναι τέτοιου επιπέδου που δεν δικαιολογεί σε καμία περίπτωση ένοπλη αντίσταση.

Και ερχόμαστε στο ζητούμενο. Μπορούμε να ισχυριζόμαστε τα παραπάνω για τους Αλβανούς μόνο αν αποδεχόμαστε τα ίδια και για εμάς.

Και εδώ έγκειται το πρόβλημα. Γιατί:

(α) Η Ελληνική αστυνομία ακολουθεί τις ίδιες πρακτικές εναντίον ενόπλων, που βάζουν σε βάρος της. Αν ένας Αλβανός εθνικιστής, οπαδός της απόσχισης της Τσαμουριάς, επιτεθεί κατά Ελλήνων αστυνομικών με καλάζνικοφ με διόπτρα, ενώ προηγουμένως έχει υψώσει τη σημαία της τσαμουριάς σε κτίριο του χωριού, μάλλον θα καταλήξει στο νεκροτομείο. Οι ΕΔΕ, που θα γίνουν, θα είναι της πλάκας, ενώ τυχόν δικαστήρια πιθανότατα θα οδηγήσουν σε αθώωση.

(β) Η Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης χαίρει σαφώς λιγότερων ελευθεριών από την Ελληνική, αν και τα πράγματα έχουν βελτιωθεί με τον χρόνο.

Ο εθνικιστής είναι το μοναδικό είδος ανθρώπου, που μισεί και καλεί σε βίαιες πράξεις για τα πρώτα (α)-(β), ενώ ταυτόχρονα επικροτεί τα δεύτερα (α)-(β). Δεν πρόκειται για αντιφατική συμπεριφορά. Ο εθνικισμός είναι η πηγή του προβλήματος, η αιτία των διενέξεων μεταξύ των εθνών. Και δυστυχώς εθνικιστές έχουμε πολλούς σε Ελλάδα και Αλβανία.

Να τους απομονώσουμε και να βοηθήσουμε τους Αλβανούς να απομονώσουν τις δικές τους εθνικιστικές πολιτικές.

Κάποια Συμπεράσματα από τον Φόνο του Ζακ Κωστόπουλου

Αντώνης Μπρούμας

1. Ένα μεγάλο μέρος της κοινωνίας εμφανίζεται να επικροτεί την **αυτοδικία** μετά φόνο, όταν διακινδυνεύεται η ιδιοκτησία, μολονότι μία τέτοια συμπεριφορά συνιστά κακούργημα σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα. Δεν έχει σημασία αν τρεις κλωτσάνε στο κεφάλι ένα πρεζάκι, που δεν μπορεί να πάρει τα πόδια του. Στα μάτια των τρομαγμένων πρόκειται για ηρωική πράξη, που θα έπρεπε να επιβραβεύεται, όπως στις ΗΠΑ που από την πολλή αυτοδικία σκοτώνονται σαν τα κοτσύφια στα σχολεία και στους δημόσιους χώρους.

2. Η επιφανειακή αιτία του φαινομένου αυτού είναι η **έλλειψη εμπιστοσύνης** στους θεσμούς της καταστολής και της δικαιοσύνης και η επίκληση μίας γενικευμένης εγκληματικότητας, παρ' όλο που οι δείκτες της εγκληματικότητας έχουν μειωθεί κατά 12% από

το 2012.

3. Η βαθύτερη αιτία του φαινομένου είναι ο διαρκής **φόβος**. Υπάρχουν μαζικά κοινωνικά στρώματα, που έχουν απωλέσει τους όποιους κοινωνικούς δεσμούς εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης και λειτουργούν κανιβαλιστικά τόσο μεταξύ τους όσο και έναντι οποιασδήποτε υπαρκτής ή ανύπαρκτης απειλής. Ο “νοικοκυραίος” φοβάται τόσο πολύ, γιατί φοβάται κυρίως τον διπλανό του “νοικοκυραίο”, γνωρίζοντας ότι στην πρώτη ευκαιρία είναι αυτός που θα του επιτεθεί με διάφορους τρόπους. Σε αυτό το υπόστρωμα ανασφάλειας και φόβου, οποιοσδήποτε ενοποιητικός παράγοντας, όπως το έθνος ή εξωτερικές απειλές, λειτουργούν ως προσωπικό βάλσαμο και προσωρινή ανακωχή.

4. Αντίθετα με τους “νοικοκυραίους”, ο Ζακ Κωστόπουλος μπορεί να ήταν ναρκομανής και διαφορετικός αλλά, για κακή τύχη των υπαίτιων του ξυλοδαμού καθώς και της ΕΛΑΣ, που είχε κάθε λόγο να κουκουλώσει την υπόθεση, δεν ήταν ένα τυχαίο πρεζάκι. Έχει πίσω του μία **μικρή κοινωνία μέσα στην κοινωνία** με δεσμούς εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης, η οποία λειτουργεί με αξίες και όχι με τον φόβο και τον κανιβαλισμό.

Αυτό που λείπει από τους κλεπταποδόχους και ενεχυροδανειστές κοσμημάτων της Ομόνοιας, που δεν θα τους κλάψει η μάνα τους, το έχει δυστυχώς γι’ αυτούς ένα πρεζάκι, ένας πούστης, μία drag queen. Τώρα, αν πιστεύαμε και εμείς στην αυτοδικία, όπως αυτοί που κλωτσούσαν και οι ομοιδεάτες τους, θα είχαμε ισοπεδώσει μερικές δεκάδες καταστήματα στην Ομόνοια. Θα αρκεστούμε στην απώλεια ενός ανθρώπου, που είχε ακόμη πολλά να δώσει αλλά μέσα από τις αντιφάσεις του εκτέθηκε ως βορά στα θηρία.

5. Και σε αυτή την υπόθεση φάνηκε ποιοι τροφοδότησαν το μίσος και υποδαύλισαν τον φασισμό και ποιοι ήταν για άλλη μια φορά απόντες. Μία σειρά **MME** κάλυψαν το γεγονός με πρωτοφανώς μισανθρωπικό τρόπο, αλληλοτροφοδοτώντας με σανό το κοινό που τα ακολουθεί και αδιαφορώντας αν νομιμοποιούν συμπεριφορές που συνιστούν κακουργήματα. Αλλά και η αντιπολίτευση πατά πάνω

στον φόβο των πολιτών, για να λαϊκίζει συνεχώς πάνω στο φαινόμενο της εγκληματικότητας, χωρίς φυσικά καμία απολύτως σοβαρή πρόθεση να το λύσει.

Τέλος, πεθυμήσαμε αυτούς που **καταδικάζουν τη βία από όπου και αν προέρχεται**. Δεν πα' να χύθηκαν μυαλά στο πεζοδρόμιο; Δεν ξύπνησε μέσα τους αυτό το ακράτητο πάθος, που ξυπνά όταν εξεγείρονται που καμιά πορεία κλείνει τους δρόμους.

Πραγματικά, τους πεθυμήσαμε.

Αποποίηση Ευθυνών

Αντώνης Μπρούμας

Στη χθεσινή συνέντευξη τύπου το κράτος αποποιήθηκε των ευθυνών του για την τραγωδία στο Μάτι. Την κοινωνία όμως δεν την παίρνει να αποποιείται των ευθυνών της, γιατί δεν είναι κράτος, δηλαδή ένας θεσμός αποσπασμένος από την κοινωνική ζωή. Οφείλουμε να αναστοχαζόμαστε, γιατί εμείς είμαστε αυτοί που εισπράττουμε τις συνέπειες των πράξεών / παραλείψεών μας. Και αυτό μας διαχωρίζει και μας κάνει δύναμη πιο υπεύθυνη και δημοκρατική από το κράτος.

Η αποποίηση από το κράτος των ευθυνών του στηρίχθηκε στην επιχειρηματολογία ότι μετά την υπέρβαση της Μαραθώνος η φωτιά έκανε μόλις μιάμιση ώρα να περάσει όλο το Μάτι και να φτάσει στην θάλασσα. Επομένως, όπως διαβεβαίωσαν οι ηγεσίες της ΕΛΑΣ και της Πυροσβεστικής, κανένα επιχειρησιακό σχέδιο εκκένωσης δεν θα μπορούσε να ευδοκιμήσει σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα για χιλιάδες ανθρώπους.

Η στάση των υπουργών; Ο Τζανακόπουλος είπε ότι τον έπεισαν οι ειδικοί ότι δεν υπήρχε κάτι άλλο να γίνει. Ο Τόσκας δε βρήκε

λάθη. Οι υπουργοί όμως δεν είναι επιχειρησιακοί παράγοντες. Ευθύνη τους είναι να θέτουν το πλαίσιο, όχι να εκτελούν εκκενώσεις. Το να κρύβονται πίσω από τους επιχειρησιακούς τους υφισταμένους και να μας κοροϊδεύουν δείχνει μία στριμωγμένη κυβέρνηση, που υπερασπίζεται τον εαυτό της με όλα τα -ανήθικα φυσικά- μέσα. Εμείς όμως δεν έχουμε κανέναν λόγο να σιωπήσουμε, γιατί υφιστάμεθα τις επιπτώσεις των παραλείψεών τους, έχουμε μπροστά μας διαρκώς τραγωδίες και πρόκειται για πολιτικούς παράγοντες, που έχουν υποβαθμίσει την οικολογία τριτοτελευταία προτεραιότητα του νεοφιλελεύθερου κράτους, που ηγούνται.

Αφού λοιπόν αυτοί οι τύποι υπερασπίστηκαν εαυτούς με όρους όχι πολιτικής αλλά δικαστικής αίθουσας, ας ορθώσουμε αντίλογο:

– Η φωτιά ξεκίνησε από την Καλλιτεχνιούπολη 4 ώρες πριν περάσει την Μαραθώνος. Μπορούσε να προβλεφθεί ότι θα περνούσε την Μαραθώνος; Ίσως ναι. Υπάρχουν ισχυρά λογισμικά για διαχείριση πυρκαγιών, που υπολογίζουν την εξέλιξη μίας φωτιάς με βάση όλες τις καιρικές και άλλες συνθήκες. Τα έχουμε; Όχι.

– Πόσα Καναντέρ έχουμε; Κάτω από 20. Πόσα πετούσαν; 10 εκ των οποίων χάλασαν στην πορεία τα 3. Ποιος γενικώς καθορίζει το υφιστάμενο πλαίσιο μισοδιάλυσης της πυροσβεστικής υπηρεσίας; Μα φυσικά οι κυβερνήσεις, αυτή και οι προηγούμενες.

– Περιφέρεια: Έχουν γίνει οι ετήσιες αντιπυρικές αποψιλώσεις στον νομό Αττικής; Όχι, στο μεγαλύτερο ποσοστό. Θα ολοκληρωθούν μετά την σεζόν των πυρκαγιών.

– Δήμοι: Τι έκανε η αυτοδιοίκηση για την πυροπροστασία στην Αττική, που είναι και αρμοδιότητά της; Δεν έκανε πολλά; Δεν μπορούσε να κάνει πολλά; Ποιος φταίει που οι Δήμοι δεν μπορούν μόνιμα να εκτελέσουν τις αρμοδιότητές τους λόγω έλλειψης πόρων;

– Πρόληψη: Οι επιχειρησιακοί παράγοντες διαχειρίζονται την καταστροφή μιας πυρκαγιάς. Οι πολιτικοί και αυτοδιοικητικοί φορείς εργάζονται για την πρόληψη, όχι τη διαχείριση, της

καταστροφής. Θα πάρουμε επιτέλους μέτρα για τους πυλώνες της ΔΕΗ; Θα γκρεμιστούν τα αυθαίρετα; Θα τιμωρηθούν εμπρηστές; Θα υπάρξει μηδενική ανοχή για τα περιβαλλοντικά εγκλήματα σε όλο το μήκος και το πλάτος της χώρας;

– Οικολογική συνείδηση: Ένας λαός με οικολογική συνείδηση προσέχει την φύση του τόπου του σαν κόρη οφθαλμού, δεν την καταστρέφει. Με πολιορκητικό κριό το κράτος μικρά και μεγάλα οικονομικά συμφέροντα νέμονται την ωραιότητα της Ελληνικής φύσης ως λάφυρο. Με την έλευση της κυβέρνησης Σύριζα η τάση αυτή έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις (πχ. Αχελώος, πετρέλαια στο Αιγαίο, υδρογονανθρακες στην Ήπειρο, νέες λιγνιτικές μονάδες). Πώς να μην συμβαίνουν τραγωδίες, όπως στο Μάτι, σε αυτό το πλαίσιο;

Η κυβέρνηση Σύριζα δεν κάνει κάτι πέρα από αυτό που κάνουν οι προηγούμενες κυβερνήσεις. Αφού διατηρήσει το παραπάνω πλαίσιο καταστροφής, στέκεται πίσω από τις ενάντιες επιχειρησιακές λεπτομέρειες κάθε τραγωδίας (πχ. στρατηγός άνεμος), για να δικαιολογηθεί. Χρέος μας να αμφισβητήσουμε και να καταστήσουμε μη κοινωνικά ανεκτό το ίδιο το πλαίσιο που παράγει τραγωδίες όπως στην Ηλεία και στο Μάτι.

Το Φασιστικό Κράτος της Τουρκίας ετοιμάζεται να επιτεθεί στη Δημοκρατία της Ρόζαβα

Αντώνης Μπρούμας

Το φασιστικό κράτος της Τουρκίας ετοιμάζεται να επιτεθεί στην

δημοκρατία της Ρόζαβα. Οι κρατικές ρητορικές είναι γνωστές και επαναλαμβανόμενες, όπως σε κάθε τέτοιο ιστορικό γεγονός κρατικής τρομοκρατίας:

1. Άμυνα δια της επίθεσης.
2. Βάφτιση ως τρομοκρατών των αγωνιστών της ελευθερίας και των νικητών της μάχης κατά του ISIS.
3. Θανατοπολιτική κατά της ελευθερίας.

Δεν προκαλεί εντύπωση η στάση όλων των υπόλοιπων κρατών απέναντι στον μη κρατικό σχηματισμό της Ρόζαβα.

1. Η Ρωσία δια της σιωπής ξεκλειδώνει τον εναέριο χώρο της Ρόζαβα στους Τούρκους.
2. Το καθεστώς του σφαγέα Άσαντ ούτε καν ακούγεται, ενώ πρόκειται για εισβολή στην ίδια του την χώρα.
3. Οι ΗΠΑ αναμένουν τον νέο συσχετισμό δυνάμεων μετά τον πόλεμο για να επανατοποθετήσουν τα συμφέροντά τους.

Ιστορικά, τα κράτη διαδόθηκαν ως θεσμοί, όχι με ορθολογικούς όρους αλλά μέσα από τον πόλεμο και την εξαφάνιση πρότερων μη κρατικών σχηματισμών. Δεν υπάρχουν μη ιμπεριαλιστικά κράτη, γιατί τα κράτη ως θεσμοί είναι σύμμετροι μεταξύ τους σχηματισμοί και απλώς επανατοποθετούνται ως δρώντες ή ενεργούμενα στον γεωπολιτικό χάρτη του ιμπεριαλισμού. Κανένα λοιπόν κράτος δεν συνιστά και δεν θα συνιστά ποτέ το “απ’έξω”, το “άλλο” του ιμπεριαλισμού.

Η Ρόζαβα αποτελεί αγκάθι σε κάθε κράτος της περιοχής. Οι ρευστοί συμβιβασμοί με τα κράτη της περιοχής και τις μεγάλες δυνάμεις δεν είναι τίποτε άλλο παρά αγώνας επιβίωσης για τη δυαδική εξουσία της νεαρής δημοκρατίας της. Και μόνο που υπάρχει αποτελεί ύμνο για τη [δική μας] ανθρωπότητα. Για την ιστορία των κρατών, των εταιρειών και των πολέμων θα είναι σίγουρα δύο ξεχασμένες αράδες στη διήγηση των γεωπολιτικών παιγνίων της πιο μαύρης εποχής για τη Μέση Ανατολή.

Η ιστορία όμως δεν γράφεται μόνο από τους νικητές αλλά και στις μνήμες και στις καρδιές μας ως δώρο για τους επόμενους

από εμάς. Ακόμη και αν περάσει στην ιστορία, αυτή είναι η Ρόζαβα των γυναικείων πολιτοφυλακών, των συνεταιρισμών, των αμεσοδημοκρατικών κοινοτήτων, των καντονιών, ένα δώρο για τους ανθρώπους όλου του κόσμου.

Για μία Επανάσταση των Ευρωπαϊκών Λαών στον 21ο Αιώνα

Αντώνης Μπρούμας

Το 1867 ο Μιχαήλ Μπακούνιν απευθύνει το όραμά του για την Ευρώπη στην Ένωση για την Ειρήνη και την Ελευθερία ως εξής: «[υ]πάρχει ένας μόνο δρόμος να φέρουμε τον θρίαμβο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στις διεθνείς σχέσεις στην Ευρώπη και αυτός είναι το να καταστήσουμε αδύνατο τον εμφύλιο πόλεμο μεταξύ των διαφορετικών λαών που συνιστούν την Ευρωπαϊκή οικογένεια. Αυτός ο δρόμος είναι η συγκρότηση των Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης [...] Μία τέτοια συνομοσπονδία δεν μπορεί ποτέ να δημιουργηθεί από τα Ευρωπαϊκά κράτη, όπως είναι επί του παρόντος συγκροτημένα, λαμβάνοντας υπόψη τη μεταξύ τους χάρδη ανισότητα δυνάμεων [...] όλα τα μέλη της αδελφότητας αυτής πρέπει γι' αυτόν τον λόγο να μετασχηματίσουν τις χώρες τους από κράτη [...] στην ελεύθερη ένωση των ανθρώπων σε συμβούλια, των συμβουλίων σε κομμούνες, των κομμούνων σε ομοσπονδίες και, τελικά, την συνομοσπονδία στις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης και, κατόπιν του κόσμου ολάκερου».

Σήμερα, το μέλλον της Ευρώπης βρίσκεται σε σταυροδρόμι. Η τύχη της κρίνεται από την έκβαση της σύγκρουσης μέσα από τρεις πολιτικά διακριτούς πόλους.

Από την μια πλευρά, η κοσμοπολίτικη νεοφιλελεύθερη ελίτ παλεύει για τη διατήρηση των εξουσιών του θεσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός οποιουδήποτε ελέγχου από τις Ευρωπαϊκές κοινωνίες. Μία τέτοια στρατηγική επιλογή θωρακίζει και εγγυάται την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού των ευρωπαϊκών κοινωνιών με βάση το πάγιο νεοφιλελεύθερο σχέδιο, δηλαδή την άρση κάθε κοινωνικού περιορισμού στην αυθαίρετη εξουσία του κεφαλαίου. Η κοσμοπολίτικη νεοφιλελεύθερη ελίτ είναι ο νικητής των προηγούμενων ιστορικών κύκλων της κοινωνικής σύγκρουσης στην Ευρώπη αλλά και σε ολόκληρο πλανήτη, ο αδιαμφισβήτητος ηγεμόνας της ανθρωπότητας στη σύγχρονη εποχή. Η πρότασή της για την Ευρώπη έχει ως στόχο την περαιτέρω θωράκιση της δομικής εξουσίας του κεφαλαίου σε διεθνές επίπεδο με έναν σε γενικές γραμμές ψευδο-ορθολογικά επινοημένο, δηλαδή συντεταγμένο και θεσμοποιημένο, τρόπο και τελικό σκοπό την πλήρη υπαγωγή των κοινωνιών σε αυτή. Εντούτοις, η ιστορία δεν κινείται γραμμικά. Το νεοφιλελεύθερο σχέδιο, εγγενώς μη βιώσιμο, επιταχύνει τις τρεις θεμελιακές αντιφάσεις του, αυτές της κυριαρχίας, της εκμετάλλευσης και της ανάπτυξης, αποσταθεροποιώντας κοινωνίες και φύση.

Όπως έχει δείξει ο Καρλ Πολάνυι, κάθε καταστροφική απόπειρα μεταβολισμού των ανθρώπινων κοινωνιών από την εμπορευματική αγορά απαντάται ιστορικά από μία αντίρροπη κοινωνική αντίδραση επιβίωσης για την υπαγωγή της εξουσίας του κεφαλαίου σε κοινωνικό έλεγχο και τη αποτροπή της κατάρρευσης βασικών κοινωνικών σχέσεων και λειτουργιών. Η καταφυγή όμως των κοινωνιών μέσα από ένστικτο αυτοσυντήρησης ενίοτε μπορεί να εκδηλώνεται και με πισωγυρίσματα στην ιστορία της ανθρωπότητας. Η φασιστική εκδοχή του νεοφιλελευθερισμού υψώνεται ως η βασική δύναμη εκπροσώπησης της αντίδρασης στην καταστροφική λαίλαπα της όλο και μεγαλύτερης διεΐσδυσης της εμπορευματικής αγοράς στις κοινωνικές σχέσεις.

Από τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, την Ινδία και τη Ρωσία μέχρι την περιφέρεια της Ευρώπης, οι φασίστες έχουν έτοιμη τη δική τους πρόταση εξουσίας. Ανάθεση από τις μάζες, κατάληψη του κράτους,

επιστροφή στην παραδοσιακή κοινότητα του έθνους-κράτους, ενίσχυση της συνεκτικότητας της καπιταλιστικής μηχανής μέσα από το ανήκειν σε ένα συνεκτικό έθνος και, έτσι, ενδυνάμωση του ενός στοιχείου από την αγία τριάδα του συμπλέγματος κεφάλαιο/κράτος/έθνος του σύγχρονου συστήματος εξουσίας, του στοιχείου ακριβώς αυτού που υποτίμησε η κοσμοπολίτικη εκδοχή του νεοφιλελευθερισμού και γι' αυτό διαρκώς χάνει σε συνεκτικότητα και απήχηση στην κοινωνική της βάση.

Το σίγουρο είναι πως η φασιστική εκδοχή του νεοφιλελευθερισμού αποτελεί μια διαδικασία δημιουργικής καταστροφής και μετάλλαξης του παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού προς το χειρότερο για τις κοινωνίες. Η αναζωπύρωση των εθνικισμών και το ανεξέλεγκτο των οικονομικών ανταγωνισμών των εθνών-κρατών πέρα από το θεσμικό πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, οδηγούν με μαθηματική ακρίβεια στον παγκόσμιο πόλεμο και στην ολοκληρωτική αδυναμία του συστήματος να διασφαλίσει την κοινωνική αναπαραγωγή υπό το βάρος των άλυτων προβλημάτων της ανισότητας και της οικολογικής καταστροφής. Εντούτοις, η επιβίωση της ανθρωπότητας δεν ήταν ποτέ εγγεγραμμένη στις νομοτέλειες του καπιταλισμού.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο επαναστατημένος αντικρατικός διεθνισμός του Μπακούνιν είναι κομβικός για τη συγκρότηση του τρίτου πόλου στη σύγκρουση για το μέλλον της Ευρώπης. Ο τρίτος αυτός πόλος πρεσβεύει, σε γενικές γραμμές, μια Ευρώπη των Λαών, δηλαδή μια ομοσπονδία των λαών της Ευρώπης, η οποία στηρίζεται στις αρχές της αλληλεγγύης, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της δημοκρατίας. Ξεπηδώντας από τα σπλάχνα των Ευρωπαϊκών κοινωνιών και της σχεδόν πια ενστικτώδους αντίστασής τους για την επιβίωση από την καπιταλιστική μηχανή καταστροφής, ο τρίτος πόλος της σύγκρουσης δεν έχει έτοιμες τις παρελθοντικές προτάσεις εξουσίας των περασμένων δυστοπιών, όπως οι φασίστες.

Αντιθέτως, στηρίζεται στη διαρκή ανίχνευση του αύριο μέσα από το ξεπέραςμα του ασφυκτικού σημερινού πλαισίου και αυτό του προσδίδει τις δυνατότητες και τις προοπτικές για ριζοσπαστική κοινωνική αλλαγή. Μολονότι λοιπόν χάνει σε απλότητα και

συνοχή, ο τρίτος πόλος της σύγκρουσης για την Ευρώπη προτάσσει την ελπίδα, έχοντας έτσι τα εχέγγυα να κατακτήσει τις καρδιές των ανθρώπων και να κινητοποιήσει ξανά μαζικά τις κοινωνίες στον δρόμο προς την απελευθέρωση και την χειραφέτηση.

Ιστορική μας δουλειά και καθήκον είναι να καταστήσουμε τον πολιτικό αυτόν πόλο ξανά επικίνδυνο για τα κράτη και το κεφάλαιο, δηλαδή να του δώσουμε δυναμική ανατροπής της κυρίαρχης εξουσίας. Αυτό το έργο δεν οικοδομείται με δυνάμεις αντιπροσώπευσης, που προτάσσουν διστακτικά διλήμματα τύπου Ευρώ/Δραχμή ή μέσα/έξω από την ΕΕ χωρίς κανένα όραμα για το μετά. Αντίθετα, οικοδομείται με τη συγκρότηση λαϊκής εξουσίας στη βάση της κοινωνίας μας, με την ανύψωση της παραδοσιακής κοινότητας σε ανώτερο επίπεδο, αυτό της δημοκρατικής κοινότητας, με την οριζόντια δικτύωση και συντονισμό κινημάτων ανάμεσα στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, με την πρόταξη της αλληλεγγύης μεταξύ των κοινωνιών της Ευρώπης και, σε τελευταίο στάδιο, με τη συγκρότηση συνθηκών δυαδικής εξουσίας από το επίπεδο των δήμων μέχρι και την αποδιάρθρωση του κράτους και της εμπορευματικής αγοράς.

Η κοινωνική επανάσταση στην Ευρώπη στον 21ο αιώνα για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης, όχι μόνο δεν είναι ουτοπία αλλά αποτελεί και την πιο ελπιδοφόρο τελικά εκδοχή του κοινού μας μέλλοντος. Για αυτή λοιπόν την εκδοχή καλούμαστε να παλέψουμε.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 19

Δεξιά Ριζοσπαστικοποίηση &

Αυταρχικός Νεοφιλελευθερισμός στο Μόρφωμα της ΝΔ

Αντώνης Μπρούμας

Τον τελευταίο καιρό στην Ελλάδα έχουμε μια ριζοσπαστικοποίηση της Δεξιάς. Καθώς η Αριστερά μετατοπίζεται προς το κέντρο, εκσυγχρονίζοντας το κράτος και βαθαίνοντας τη νεοφιλελεύθερη ολοκλήρωση της κοινωνίας, οι εκπρόσωποι της Δεξιάς μετατοπίζονται προς μία ριζοσπαστική εμμονική ρητορική περί αριστερής απειλής, σοβιετίας, κρατισμού, πολέμου κατά των επενδύσεων, κομμουνιστικού κινδύνου, δύο άκρων, Αριστεράς εκτός του δημοκρατικού τόξου, κτλ.

Για τον περισσότερο κόσμο, πλην του σκληρού ακροατηρίου της Δεξιάς, η ριζοσπαστικοποίηση αυτή δεν είναι κατανοητή, γιατί δεν απαντάται στην καθημερινότητά του. Υπάρχουν όμως λόγοι, για τους οποίους ριζοσπαστικοποιείται η Δεξιά. Είναι κατ' αρχάς οι ακόλουθοι:

1. Η πολιτική ως εκλογικό προϊόν στηρίζεται στη διάκριση. Σε μια εποχή προσέγγισης των θέσεων όλων των κομμάτων η ριζοσπαστικοποίηση διακρίνει τη ΝΔ από τον Σύριζα και θωρακίζει την εκλογική βάση της. Συμβαίνει όμως και το αντίθετο. Η δεξιά ριζοσπαστικοποίηση συσπειρώνει την αποσυσπειρωμένη εκλογική βάση του Σύριζα.

2. Η απαλλοτρίωση από τους δανειστές των κεντρικών πολιτικών αποφάσεων για τη χώρα απαξιώνει τις εγχώριες δυνάμεις αντιπροσώπευσης. Η υπερθεμάτιση σε συγκρουσιακή ρητορική αποπροσανατολίζει από την απαλλοτρίωση της δημοκρατίας, ενώ διατηρεί το ενδιαφέρον κάποιων στο παίγνιο της κεντρικής πολιτικής σκηνής. Η δεξιά ριζοσπαστικοποίηση ευνοεί έτσι και πάλι τον Σύριζα, εμφανίζοντάς τον σε συγκρουσιακή σχέση με την ΝΔ.

Συνεπώς, η δεξιά ριζοσπαστικοποίηση επιχειρεί τη διάσωση του

προϊόντος «αντιπροσωπευτική πολιτική» από τη γενικευμένη απαξίωσή του από τους βασικούς καταναλωτές του, τους ψηφοφόρους. Τα οφέλη από τη διαρκή καλλιέργεια ενός κλίματος έντασης τα καρπώνεται βραχυπρόθεσμα κυρίως η ΝΔ, χωρίς όμως να αποκόπει ουσιαστικά τον Σύριζα από το παίγνιο της πολιτικής εξουσίας.

Υπάρχουν όμως και βαθύτεροι λόγοι για την δεξιά ριζοσπαστικοποίηση. Αυτοί λέγονται **αυταρχικός νεοφιλελευθερισμός** και κωδικοποιούνται ως εξής:

3. Η επιβεβαίωση ότι δεν υπάρχει εναλλακτική από έναν από τους παλαί ποτέ βασικούς εγχώριους αμφισβητίες της στην κεντρική πολιτική σκηνή δίνει την δυνατότητα για μία νεοφιλελεύθερη ηγεμονία ετών. Με τις δυνάμεις, που επιθυμούν την εφαρμογή της σκληρής εκδοχής της (δανειστές, κεφάλαιο) να υπερτερούν συντριπτικά έναντι της κοινωνίας, ο βασικός εκπρόσωπος της σκληρής εκδοχής (ΝΔ) νιώθει ότι έχει πια χώρο να μετατοπίσει το πλαίσιο, να υπερθεματίσει και να βγει στην επίθεση σε όλα τα μέτωπα, ακόμη και με σχήματα που ξεφεύγουν προφανώς από τον χώρο του κέντρου. Η ηγεμονία, που πρέπει να χτιστεί πάνω στην ήττα, δεν πρέπει να επιδέχεται αμφισβήτησης, ακόμη και κεντρώας, καθώς τα χέρια πρέπει να είναι λυμένα για τομές σε βάθος. Το ακραίο κέντρο βρίσκεται σε πλήρη εκτύλιξη.

4. Από το tea party μέχρι το UKIP η δεξιά ριζοσπαστικοποίηση αποτελεί μία νέα συνεκτική αφήγηση για το μέλλον. Σύμφωνα με αυτή τα σύγχρονα προβλήματα μπορούν να λυθούν χωρίς να αμφισβητήσουμε το νεοφιλελεύθερο πλαίσιο αλλά, ταυτόχρονα, με την επιστροφή σε ένα πιο ανταγωνιστικό έθνος-κράτος. Στη νέα συνθήκη πρέπει να γίνουμε πιο ανταγωνιστικοί ως έθνος, για να δούμε καλύτερες μέρες. Η εθνικιστική αφήγηση όχι μόνο διατηρεί άθικτη την πηγή των προβλημάτων αλλά επιταχύνει την πορεία των πραγμάτων. Είναι όμως σαφώς πιο ελκυστική από ρητορικής άποψης. Έτσι, στα χνάρια του Trump, ο εγχώριος θαυμαστής του Άδωνις μπορεί να πουλάει έθνος στους φτωχούς ψηφοφόρους του την ίδια ώρα, που τους στερεί την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες υγείας. Δομείται έτσι μία ηγεμονία, η οποία στο

σύμπλεγμα κεφάλαιο/έθνος/κράτος επενδύει ξανά στις συνεκτικές δυνατότητες της φαντασιακής κοινότητας του έθνους, για να συγκαλύψει τις διαλυτικές για τις ανθρώπινες κοινωνίες αρνητικές εξωτερικότητες της αποχαλίνωσης του κεφαλαίου.

5. Από την αυγή του ο νεοφιλελευθερισμός είναι ένα πολιτικό εγχείρημα ανατροπής των κοινωνικών και δημοκρατικών κατακτήσεων του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα. Η πρώτη χρήση του όρου ανάγεται στον οικονομολόγο Alexander Rüstow, ο οποίος το 1938 κάλεσε σε αναβίωση φιλελεύθερων αξιών του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα, όπως η ελευθερία της επιχειρηματικότητας. Το «νέο» στον νεοφιλελευθερισμό αφορούσε ήδη από τότε τις νέες σε σχέση με τους προηγούμενους αιώνες κοινωνικές συνθήκες, δηλαδή τις κατακτήσεις των από κάτω σε σχέση με τα συνδικάτα, τα κοινωνικά και δημοκρατικά δικαιώματα και το κράτος πρόνοιας. Από την εκκίνησή του το νεοφιλελεύθερο εγχείρημα στόχευε στο ξήλωμα των κατακτήσεων αυτών, αντιμετωπίζοντάς τα ως εμπόδια στην αποχαλίνωση της εξουσίας του κεφαλαίου. Σήμερα βρισκόμαστε ήδη σε μία περίοδο, όπου η ασυμβατότητα του νεοφιλελεύθερου εγχειρήματος με στοιχειώδες κατακτήσεις, θεμελιώδη δικαιώματα, ακόμη και αστικά, αλλά και με οποιαδήποτε μορφή δημοκρατικού ελέγχου της κοινωνίας είναι πλέον προφανής. Σε συνθήκες αποικιοκρατίας η εγχώρια δεξιά ριζοσπαστικοποίηση στοχεύει ευθέως στην εγκαθίδρυση ενός τέτοιου αυταρχικού νεοφιλελευθερισμού.

Υπάρχει ένα πρόβλημα με την δεξιά ριζοσπαστικοποίηση. Είναι ένα εγγενώς αντιφατικό εγχείρημα. Η απόκλιση από την πραγματικότητα είναι τόσο χάρδης, ώστε να καθιστά δυσχερή την ηγεμόνευση σε ευρύτερες μάζες του πληθυσμού. Η νεοφιλελεύθερη ηγεμονία βρίσκεται ήδη σε κρίση και τέτοιες προσπάθειες διάσωσης λίγη τύχη έχουν. Ωστόσο, η επιλογή από την εγχώρια ελίτ για την μετατόπιση του πλαισίου της δημόσιας συζήτησης προς τα ακροδεξιά φασιστικοποιεί ομάδες πολιτών και θέτει σε άμυνα τον δημοκρατικό πόλο. Απέναντι σε αυτή την πρακτική δική μας δουλειά είναι η καθημερινή αποδόμηση της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας και των ακροδεξιών τζουτζέδων της αλλά και η

επιθετική πρόταξη των αξιών και των οραμάτων μας. Δεν πρέπει να αφήνουμε ούτε στιγμή το γάντι να πέσει κάθε φορά που μας το ρίχνει η εγχώρια εξουσιαστική ελίτ και τα γλυφτρόνια της. Στην ριζοσπαστικοποίηση της Δεξιάς να βγούμε στην αντιεξουσιαστική αντεπίθεση.